

Винниченко Володимир Кирилович 1880—1951

Біографія

Народився 1880 року в селі Веселий Кут Єлисаветградського повіту на Херсонщині (тепер Григор'ївка Кіровоградської області). Український письменник, громадський і державний діяч. Голова Директорії (1918 – 1919 роки).

Навчався у сільській народній школі, згодом у Єлисаветградській гімназії, на юридичному факультеті Київського університету.

Батько його, Кирило Васильович Винниченко, замолоду селянин-наймит, переїхав з села до міста Єлисаветград й одружився з удовою Євдокією Павленко. Від першого шлюбу мати Винниченка мала троє дітей: Андрія, Марію й Василя. Від шлюбу з В. Винниченком народився лише Володимир. У народній школі Володимир привернув до себе увагу своїми здібностями. Вчителька переконала батьків продовжувати освіту дитини. Володимира віддано до Єлисаветградської гімназії. Його українська вимова, бідний одяг та інші ознаки пролетарського походження викликали у дітей російської або зрусифікованої буржуазії ворожість. Тому були і бійки з учнями, і розбивання шибок. У старших класах він бере участь у революційній діяльності, пише революційну поему. Повз увагу керівництва гімназії це не пройшло — карцер, виключення з гімназії. Однак думок про навчання він не залишає. Одягнений в українське вбрання, у сивій шапці і з кийком у руці приходить на здавання іспитів екстерном у Златопільську гімназію. Доля на цей раз усміхнулася — Володимир одержує диплом. Будучи студентом університету, створює таємну революційну організацію «Студентська громада». 1902 року його заарештовано і посаджено до міської в'язниці. Через недостатність доказів було випущено. На нього чекало виключення з гімназії. Через деякий час — знову арешти, втечі, партійна робота, написання книг та брошур на революційні теми. Революція 1917 року застає Винниченка в Москві. Упродовж трьох років, змінюючи різні посади, Винниченко прагне принести якнайбільшу користь Україні, її народові. Хоча вважав себе марксистом, але світогляд перебував під впливом гуманізму й західного лібералізму.

Брав участь у діяльності Революційної української партії, потім УСДРП. З 1903 року — на професійній революційній роботі. Член та заступник голови Центральної Ради, перший голова Генерального секретаріату, генеральний секретар внутрішніх справ. Очолював українську делегацію, яка у травні 1917 року передала Тимчасовому урядові вимоги Центральної Ради про надання Україні автономії. Автор усіх головних законодавчих актів УНР. Після відставки з поста прем'єра засудив гетьманський переворот. З листопада 1918 року до лютого 1919 року очолював Директорію. Усунутий за ліві погляди.

Після 1920 року Володимир Винниченко, зрозуміло, не міг так легко струсити «порох політики». Не випадково V Всеукраїнський з'їзд оголосив Винниченка ворогом народу, поставив його «поза законом». Політичну діяльність він продовжував у Чехословаччині, Парижі, Франції... Науковці стверджують, що він на перших порах підтримував тісні зв'язки з українською національною еміграцією, з групою російських літераторів — Бєлим, Еренбургом, Ремізовим, але відмовився від творчої співпраці з видавництвом «Скифы». Виїхавши за кордон, організував в Австрії Закордонну групу українських комуністів.

Літературна спадщина Володимира Винниченка — золотий фонд України. Появу перших його

творів вітали Іван Франко і Леся Українка. Коцюбинський у 1909 році писав: «Кого у нас читають? Винниченка. Про кого скрізь йдуть розмови, як тільки річ торкається літератури? Про Винниченка. Кого купують? Знов Винниченка». Перу Винниченка належить і проект програми антибільшовицького «Єдиного революційно-демократичного національно фронту». Його п'єси «Брехня», «Чорна Пантера і Білий Медвідь», «Закон», «Гріх» перекладаються на німецьку мову і з'являються в театрах Німеччини та інших європейських країн. Друкуються і перекладаються його романи «Чесність з собою», «Записки Кирпатого Мефістофеля»... На екранах Німеччини в 1922 році демонструється фільм «Чорна Пантера», сценарій якого побудовано по п'єсі В. Винниченка «Чорна Пантера і Білий Медвідь». Не забувають про Винниченка і в Україні. Київський державний драматичний театр імені Івана Франка здійснює постановку п'єси «Над». Ще раніше його п'єси ставилися не лише в Києві і Харкові, але й в Одесі, Львові, Чернівцях, Коломиї, Москві і Петрограді, у театрах Саратова, Самари, Тифліса, Ростова-на-Дону, Баку. Проблеми сценічного втілення п'єс обговорювали з драматургом К. Станіславський і В. Немирович-Данченко, М. Садовський і Г. Юра. Лесь Курбас у своєму «Молодому театрі» поставив «Чорну пантеру і Білого Медвіда» за участю режисера-постановника Гната Юри. У 1920 році повернувся в Україну, але спроби співпрацювати з більшовиками закінчилися невдало. З кінця 20-х років жив у Франції. Помер 6 березня 1951 року. Прах покоїться на цвинтарі Мужена.

Постійна адреса: http://ukrlit.org/vynnychenko_volodymyr_kyrylovych